



บทที่ 4

ประโยคการิตในภาษาชอง

ในภาษาชองมีรูปประโยคซึ่งมีลักษณะตามที่กำหนดไว้ในบทที่ 3 ข้อ 3.4 คือ

1. pǝwŋ kəpút chòok
พี่ชาย ทำขาด เชือก
พี่ชายทำเชือกขาด
2. wéj páa? mǝe? ?wǝr
ฉัน ทำ แม่ ตีใจ
ฉันทำให้แม่ตีใจ

จากตัวอย่างข้างต้น ประโยคที่ 1 และ 2 จะสัมพันธ์กับประโยคที่ 3 และ 4 ต่อไปนี้ตามลำดับ คือ

3. chòok pút
เชือก ขาด
4. mǝe? ?wǝr
แม่ ตีใจ

เป็นที่น่าสังเกตว่า ประโยคที่ 1 ต่างจากประโยคที่ 3 คือ หน้ากริยา pút ในประโยคที่ 1 มีหน่วยหน้าศัพท์ /kə-/ ซึ่งทำให้ประโยคนี้มีความหมายเป็นการิต เพราะ pǝwŋ กระทำกริยา ซึ่งเป็นผลให้ chòok มีการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพคือ เปลี่ยนจากสภาพที่ไม่ขาดมาอยู่ในสภาพที่ขาด และประธานของประโยคที่ 3 กลายมาเป็นกรรมในประโยคที่ 1 ส่วนประโยคที่ 2 ต่างไปจากประโยคที่ 4 ตรงที่มีกริยาหลักคือ páa? เพิ่มเข้ามาจึงทำให้ ?wǝr ซึ่งเคยเป็นกริยาหลักในประโยคที่ 4 กลายเป็นกริยาของอนุประโยคในประโยคที่ 2 ความหมายของประโยคที่ 2 มีความหมายเป็นการิตคือ wéj ทำกริยาให้ mǝe? เปลี่ยนสภาพทางจิตใจคือจากสภาพที่ไม่ได้ตีใจมาอยู่ในสภาพตีใจ อาจกล่าวได้ว่า การเติมหน่วยหน้าศัพท์ /kə-/ และคำว่า /páa?/ ลงในประโยคที่ 3 และ 4 ตามลำดับนั้นทำให้ประโยคที่ได้ใหม่ คือ ประโยคที่ 1 และ 2 มีความหมายเป็นการิต จึงสรุปได้ว่าวิธีการทำให้เป็นการิตมีอยู่ 2 วิธีคือ

1. แบบที่เติมหน่วยหน้าศัพท์ เข้ากับกริยากรรมและทำให้กริยากรรมกลายเป็นกริยากรรมการิต
2. แบบที่เอาประโยคกรรมหรือกรรมไปเป็นอนุประโยคหลังคำกริยาแสดงการิต เช่น

4.1 ประเภทของกริยา

ในการกล่าวถึงการทำเป็นประโยคกริยา เรื่องสำคัญที่จะต้องพิจารณาคือ ประเภทของกริยา ทั้งนี้เพราะกริยาแต่ละประเภทมีการทำเป็นกริยาต่างกัน ด้วยเหตุนี้จะได้กล่าวถึงการแบ่งประเภทคำกริยาเสียก่อน ในการจัดประเภทของกริยาในที่นี่จะใช้ตามการวิเคราะห์กริยาของ เซฟ

4.1.1 การแบ่งประเภทของคำกริยาตามแบบของ เซฟ (1970)

ตามทฤษฎีของ เซฟ กริยา เป็นส่วนสำคัญที่สุดของประโยค กริยาในประโยคจะต้องมีคำนามปรากฏร่วมด้วยอย่างน้อยหนึ่งตัว และกริยาเป็นตัวกำหนดว่า

- ก. คำนามอะไรจะเกิดร่วมด้วย
- ข. ความสัมพันธ์ระหว่างคำนามนั้นกับกริยาเป็น เช่นไร
- ค. คำนามนั้นมีอรรถลักษณะเป็น เช่นไร

เช่น กริยาซึ่งมีอรรถลักษณะเป็นกริยาแสดงอาการต้องการคำนาม 1 ตัวมาปรากฏร่วมด้วย และคำนามนั้นจะมีความสัมพันธ์กับกริยาแสดงอาการในฐานะผู้กระทำ (agent) เช่น The men laughed. กริยา laughed ซึ่งเป็นกริยาแสดงอาการกำหนดว่าจะต้องมีคำนามปรากฏด้วย 1 ตัว คำนาม "men" มีความสัมพันธ์กับ "laughed" ในฐานะผู้แสดงอาการหัวเราะ นอกจากนี้ "men" ยังมีอรรถลักษณะเป็นสิ่งมีชีวิต และเป็นมนุษย์ด้วย ด้วยเหตุที่กริยามีบทบาทต่าง ๆ ดังกล่าวนี เซฟจึงแบ่งกริยาออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

ก. กริยาแสดงสภาพ (state verb) หมายถึง กริยาซึ่งแสดงลักษณะหรือสภาพของนามที่อยู่ข้างหน้าว่าอยู่ในลักษณะหรือสภาพเช่นไร นามที่อยู่ในตำแหน่งดังกล่าว เรียกว่า นามผู้ทรง-รับ (patient หรือ pat) เช่น

1. The wood is dry.
2. The dish is broken.
3. The elephant is dead.

ตามตัวอย่างข้างต้น นาม wood, dish, elephant แสดงลักษณะหรือสภาพอย่างใดอย่างหนึ่งที่บ่งโดยกริยา dry, broken, dead ตามลำดับ กริยาเหล่านี้จึงเป็นกริยาแสดงสภาพ ส่วนคำนามที่ปรากฏร่วมด้วย คือ นามผู้ทรง-รับ

ข. กริยาไม่แสดงสภาพ (non-state verb) หมายถึง กริยาที่ไม่แสดงลักษณะหรือสภาพของคำนาม เราสามารถแยกความแตกต่างระหว่างกริยาแสดงสภาพกับกริยาไม่แสดงสภาพได้ โดยการตั้งคำถามว่า What happened? หรือ What's happening? กริยาไม่แสดงสภาพสามารถตอบคำถามข้างต้นได้ เช่น

คำถาม : What happened?

คำตอบ : 1. The wood dried.

2. The men laughed.

3. Harriet broke the dish.

*4. The wood is dry.

ประโยคที่ 1-3 สามารถเป็นคำตอบของคำถามข้างต้นได้ จึงถือว่ากริยาที่ปรากฏในประโยคเหล่านี้เป็นกริยาไม่แสดงสภาพ ส่วนประโยคที่ 4 ไม่สามารถตอบคำถามดังกล่าวได้จึงเป็นกริยาแสดงสภาพ

นอกจากการตั้งคำถามแล้ว เกณฑ์อีกประการหนึ่งที่เซพใช้ในการแบ่งระหว่างกริยาแสดงสภาพกับกริยาไม่แสดงสภาพ คือ การแสดงการกระทำต่อเนื่อง (progressive form) กล่าวคือ กริยาไม่แสดงสภาพสามารถเติม -ing ซึ่งเป็นเครื่องหมายแสดงการกระทำต่อเนื่องลงท้ายกริยาได้ แต่กริยาแสดงสภาพไม่สามารถเติม -ing ลงท้ายกริยาได้ เช่น

5. The wood is drying.

6. The men are laughing.

7. Harriet is breaking the dish.

*8. The wood is being dry.

กริยาในประโยคที่ 5-7 เป็นกริยาไม่แสดงสภาพเพราะสามารถแสดงการกระทำต่อเนื่องได้ แต่กริยาในประโยคที่ 4 ไม่สามารถแสดงการกระทำต่อเนื่องได้จึงเป็นกริยาแสดงสภาพ

กริยาไม่แสดงสภาพยังแบ่งออกเป็น 3 ชนิดย่อย คือ

ข.1 กริยาแสดงการเปลี่ยนแปลง (process verb) หมายถึงกริยาที่แสดงลักษณะหรือสภาพที่เปลี่ยนไปของนาม คือ เปลี่ยนจากลักษณะหรือสภาพหนึ่งไปสู่อีกลักษณะหรือสภาพหนึ่ง คำนามที่ปรากฏร่วมกับกริยาประเภทนี้จึงเป็น นามผู้ทรง-รับ เช่น

1. The wood dried.
2. The dish broke.
3. The elephant died.

ในประโยคทั้งสามข้างต้น กริยา dried, broke, died จะบอกสภาพที่เปลี่ยนไปของนาม wood, dish, elephant ซึ่งเป็นนามผู้ทรง-รับ กริยาแสดงการเปลี่ยนแปลงจะตอบคำถาม What happened to N? ได้ เช่น

คำถาม : What happened to Harriet?

คำตอบ : She died.

ข.2 กริยาแสดงอาการ (action verb) หมายถึง กริยาที่แสดงอาการหรือการกระทำของนาม นามที่ปรากฏร่วมกับกริยาประเภทนี้ต้องเป็นผู้แสดงอาการหรือกระทำกริยา เชฟเรียกนามนี้ว่า นามผู้ทำกริยา (agent หรือ agt) เช่น

1. Michael ran.
2. The men laughed.
3. Harriet sang.

ประโยคทั้งสามข้างต้น กริยา ran, laughed, sang บอกการกระทำของนาม Michael, men, Harriet ซึ่งเป็นนามผู้ทำกริยา กริยาแสดงอาการจะตอบคำถามว่า What did N do? ได้ เช่น

คำถาม : What did Harriet do?

คำตอบ : She sang.

ข.3 กริยาแสดงอาการและการเปลี่ยนแปลง (process-action verb) หมายถึงกริยาที่แสดงอาการของนามผู้ทำกริยา และในขณะเดียวกันก็เปลี่ยนสภาพของนามผู้ทรง-รับด้วย กริยาชนิดนี้มีลักษณะผสมคือมีทั้งลักษณะของกริยาแสดงอาการและลักษณะของกริยาแสดงการเปลี่ยนแปลง เช่น

1. Michael dried the wood.
2. The men tightened the rope.
3. Harriet broke the dish.

กริยา dried, tightened, broke ในประโยคทั้งสามข้างต้นบอกว่าคุณทำหน้ากริยานี้เป็นนามผู้ทำกริยา (Michael, men, Harriet) ซึ่งกระทำกริยาเหล่านั้นให้นามผู้ทรง-รับ (wood, rope, dish) เปลี่ยนสภาพไป กริยาแสดงอาการและการเปลี่ยนแปลงจะตอบคำถามทั้ง What did N do? และ What happened to N? ได้ เช่น

คำถาม : What did Harriet do?

คำตอบ : She broke the dish.

คำถาม : What happened to the dish?

คำตอบ : The dish broke.



ค. กริยาแสดงสภาวะรอบตัว¹ (ambient verb) หมายถึง กริยาที่แสดงสภาพหรืออาการของสภาวะรอบตัวโดยไม่มีนามปรากฏร่วมด้วย จะแสดงความหมายเฉพาะภาคแสดง แบ่งเป็น 2 ชนิดย่อย คือ

ค.1 กริยาแสดงสภาพของสภาวะรอบตัว (state ambient verb) หมายถึง กริยาแสดงสภาพของสภาวะรอบตัวโดยไม่มีนามปรากฏร่วมด้วย ประโยคซึ่งมีกริยาที่แสดงสภาพของสภาวะรอบตัวจะแสดงความหมายเฉพาะภาคแสดงเท่านั้น เช่น

1. It's hot.

2. It's late.

จะเห็นได้ว่ากริยา late และ hot จะบอกสภาพของ it และไม่สามารถตอบคำถาม What's happening? ได้หรือแสดงการกระทำต่อเนื่องได้ นอกจากนี้ กริยาเหล่านี้ยังไม่มีนามปรากฏร่วมด้วย จึงถือเป็นกริยาแสดงสภาพของสภาวะรอบตัว

ค.2 กริยาแสดงอาการของสภาวะรอบตัว (action ambient verb) หมายถึง กริยาแสดงอาการของสภาวะรอบตัวโดยไม่มีนามปรากฏร่วมด้วย ประโยคซึ่งมีกริยาแสดงอาการของสภาวะรอบตัวจะแสดงความหมายเฉพาะภาคแสดงเท่านั้น เช่น

1. It's raining.

2. It's snowing.

¹ชื่อนี้ใช้ตาม พรทิพย์ พุกผาสุข ซึ่งปรากฏในวิทยานิพนธ์ปริญาคุณวุฒิปบัณฑิต เรื่อง

กริยาข้างต้น (raining, snowing) ถือเป็นกริยาแสดงอาการเพราะสามารถตอบคำถามว่า What's it doing? และทำให้อยู่ในรูปกริยาแสดงอาการต่อเนื่องได้ แต่ในประโยคข้างต้นจะเห็นได้ว่า ไม่มีนามปรากฏร่วมกับกริยาดังกล่าว กริยาเหล่านี้เรียกว่า กริยาแสดงอาการของสภาวะรอบตัว

สรุปได้ว่า เชฟแบ่งกริยาตามความหมายและความสัมพันธ์ของนามออกเป็น 6 ประเภท ซึ่งสามารถเขียนเป็นกฎได้ดังนี้

1. $\begin{array}{c} \text{pat} \\ \text{N} \\ \text{V} \\ \text{state} \end{array}$ The wood is dry.
2. $\begin{array}{c} \text{pat} \\ \text{N} \\ \text{V} \\ \text{process} \end{array}$ The wood dried.
3. $\begin{array}{c} \text{agt} \\ \text{N} \\ \text{V} \\ \text{action} \end{array}$ Harriet sang.
4. $\begin{array}{c} \text{pat} \\ \text{N} \\ \text{V} \\ \text{process} \\ \text{action} \end{array}$ Michael dried the wood.
5. $\begin{array}{c} \text{V} \\ \text{state} \\ \text{ambient} \end{array}$ It's hot.
6. $\begin{array}{c} \text{V} \\ \text{action} \\ \text{ambient} \end{array}$ It's raining.

4.1.2 ประเภทของคำกริยาในภาษาญี่ปุ่น²

ในการแบ่งประเภทของกริยาในภาษาญี่ปุ่นจะยึดตามแนวการวิเคราะห์กริยาของ เชฟ เป็นเกณฑ์สำคัญ เกณฑ์อีกประการหนึ่งที่ใช้ในการจำแนกประเภทกริยาในภาษาญี่ปุ่นคือ การตั้งคำถาม โดยอาศัยหลักเกณฑ์ดังกล่าว กริยาในภาษาญี่ปุ่นแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

² ตัวอย่างคำกริยาในภาษาญี่ปุ่นประเภทต่าง ๆ ดู ภาคผนวก

ก. กริยาแสดงสภาพ หมายถึง กริยาที่แสดงสภาพหรือคุณลักษณะ - ความรู้สึก การกำหนดรู้หรือประสาทสัมผัสของนามที่ปรากฏข้างหน้า เช่น

1. chúu? khliip
ไม้ ยาว

2. chúr dú?
หมา ตู

3. pháa? ʔóor
พ่อ ตใจ

4. wéj cədúm kuənkúəŋ ʔóo?
ฉัน รู้จัก เด็ก นี้

5. wéj khəmùŋ pəcháəŋ ɲciəŋ
ฉัน ได้ยิน เสียง นก

กริยาแสดงสภาพทั้ง 5 ในตัวอย่างข้างต้น ยังอาจแบ่งได้อีกเป็น ประเภทย่อย คือ ประเภทที่ไม่มีนามตัวอื่นเกิดร่วมกับกริยา กริยาประเภทนี้ เช่น กริยาในประโยคตัวอย่างที่ 1-3 กริยาแสดงสภาพอีกประเภทหนึ่งคือ กริยาที่มีนามอื่นเกิดร่วมกับนามที่มาข้างหน้า เช่น กริยาในประโยคที่ 4 และ 5 กริยา cədúm ในตัวอย่างที่ 4 เป็นกริยาที่ไม่เพียงแต่ต้องการผู้กำหนดรู้ คือ wéj เท่านั้นแต่ยังต้องการ สิ่งที่ผู้กำหนดรู้ทราบ ด้วย ในประโยคที่ 4 kuənkúəŋ ʔóo? คือ สิ่งที่ผู้กำหนดรู้ทราบ กริยา khəmùŋ ในตัวอย่างที่ 5 ต้องการ ผู้มีประสาทสัมผัส คือ wéj และ สิ่งที่มาสัมผัส ในประโยคที่ 5 pəcháəŋ ɲciəŋ คือ สิ่งที่มาสัมผัส

กริยาที่จัดว่าเป็นกริยาแสดงสภาพนั้นมีคุณสมบัติร่วมกันต่างจากกริยาประเภทอื่น คือ เป็นกริยาซึ่งสามารถตอบคำถามต่อไปนี้ได้

คำถาม : คำนาม₁ รู้สึกอย่างไร

หรือ คำนาม₁ เป็นอย่างไร

คำตอบ : คำนาม₁ กริยาแสดงสภาพ

ตัวอย่างเช่น

คำถาม : pháa? รู้สึกอย่างไร

คำตอบ : pháa? ʔóor

หรือ คำถาม : chǔu? เป็นอย่างไร

คำตอบ : chǔu? khliin เป็นต้น

ข. กริยาแสดงการเปลี่ยนแปลง หมายถึง กริยาที่แสดงสภาพที่เปลี่ยนไปของนาม
เช่น

1. cháang kəcét
ไก่ ตาย

2. phòk téj hót
เสื่อ หด

กริยา kəcét ในตัวอย่างที่ 1 แสดงการเปลี่ยนสภาพของ cháang จากสภาพ
ที่มีชีวิตเป็นไม่มีชีวิต และกริยา hót ในตัวอย่างที่ 2 แสดงการเปลี่ยนขนาดของ phòk téj

กริยาที่จัดว่าเป็นกริยาแสดงการเปลี่ยนแปลงสภาพนี้มีคุณสมบัติต่างจากกริยาประ-
เภทอื่น คือ เป็นกริยาซึ่งตอบคำถามต่อไปนี้ได้

คำถาม : เกิดอะไรขึ้นกับ คำนาม₁

คำตอบ : คำนาม₁ กริยาแสดงการเปลี่ยนแปลง

ตัวอย่างเช่น

คำถาม : เกิดอะไรขึ้นกับ cháang

คำตอบ : cháang kəcét เป็นต้น

ค. กริยาแสดงอาการ หมายถึง กริยาที่แสดงอาการหรือการกระทำของนามที่ปรา-
กฏอยู่ข้างหน้า เช่น

1. ncíəm phár
นก บิน

2. kuənkúək thìrk klóəg
เด็ก ตี กลอง

กริยา phár และ thìrk ในตัวอย่างที่ 1 และ 2 เป็นกริยาแสดงอาการของ
ncíəm และ kuənkúək ซึ่งเป็นนามที่ทำกริยาดังกล่าวข้างต้นตามลำดับ

กริยาที่จัดว่าเป็นกริยาแสดงอาการนี้มีคุณสมบัติต่างจากกริยาประเภอื่น คือ
เป็นกริยาซึ่งตอบคำถามต่อไปนี้ได้

คำถาม : คำนาม₁ ทำอะไร

คำตอบ : คำนาม₁ กริยาแสดงอาการ

ตัวอย่างเช่น

คำถาม : kuənkuən ทำอะไร

คำตอบ : kuənkuən thɨrk klóŋ เป็นต้น

ด้วยเหตุที่กริยาแสดงอาการอาจมีนามหรือไม่มีนามตามหลังก็ได้ กริยาแสดงอาการจึงแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ ก.กริยาแสดงอาการที่ต้องการนามปรากฏหลังกริยาเพิ่มอีกเพื่อทำให้ได้ความครบบริบูรณ์ นอกเหนือจากนามผู้ทำกริยา

ข. กริยาแสดงอาการที่ไม่จำเป็นต้องมีนามปรากฏหลังกริยา

ง. กริยาแสดงอาการและการเปลี่ยนแปลง หมายถึง กริยาที่แสดงอาการของนามที่ทำกริยาและในขณะที่เดียวกันก็ทำให้คำนามอีกคำหนึ่งเปลี่ยนอาการ สภาพ หรือสถานที่ เช่น

1. mɛ̀e? təkál chún?

แม่ หัก ไม้

2. wéj kəcíh kúək gə̀ŋ hɨ́i?

ฉัน ทำลง ลูก จาก เรือน (ฉันเอาลูกลงจากเรือน)

กริยา təkál ในตัวอย่างที่ 1 แสดงอาการของนามที่ทำกริยา คือ mɛ̀e? และในขณะที่เดียวกันก็ขี้ออกสภาพที่เปลี่ยนไปของ chún? ในตัวอย่างที่ 2 กริยา kəcíh แสดงอาการของนามที่ทำกริยา คือ wéj และในขณะที่เดียวกันก็บอกการเปลี่ยนสถานที่ของ kúək ซึ่งบ่งโดยบุพบทคือ gə̀ŋ hɨ́i?

กริยาที่จัดว่าเป็นกริยาแสดงอาการและการเปลี่ยนแปลงจะมีคุณสมบัติร่วมกันซึ่งต่างจากกริยาประเภทอื่น คือ เป็นกริยาที่ตอบคำถามต่อไปนี้ได้

คำถามที่1 : คำนาม₁ ทำอะไรกับ คำนาม₂

คำตอบ : คำนาม₁ กริยาแสดงอาการและ คำนาม₂
การเปลี่ยนแปลง

คำถามที่2 : เกิดอะไรขึ้นกับ คำนาม₂

คำตอบ : คำนาม₂ กริยาแสดงอาการเปลี่ยนแปลง

ตัวอย่างเช่น

คำถามที่1 : mɛ̀e? ทำอะไรกับ chún?

คำตอบ : mɛɛ? təkál chún?

คำถามที่ 2 : เกิดอะไรขึ้นกับ chún?

คำตอบ : chún? kál เป็นต้น

เป็นที่น่าสังเกตว่า กริยาแสดงอาการสามารถมีกรรมปรากฏร่วมด้วยได้ (ประโยคที่ 2) เหมือนกริยาแสดงอาการและการเปลี่ยนแปลง แต่กริยาแสดงอาการไม่ได้ทำหน้าที่ตามมาเปลี่ยนแปลงสภาพแต่อย่างใด เช่น kuənkúəŋ thɨ́ɣk klóŋg "เด็กฝึกลอง" kuənkúəŋ กระทำกริยา thɨ́ɣk และ klóŋg ซึ่งเป็นนามที่ตามมาก็ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไป เพียงแต่มาช่วยให้กริยา thɨ́ɣk ได้รับความสมบูรณ์ ดังนั้นนามนี้ต้องปรากฏเสมอ ส่วนกริยาแสดงอาการและการเปลี่ยนแปลงทำหน้าที่ตามมาเปลี่ยนแปลงสภาพไป เช่น wéj təkál chún? "ฉันหักไม้" กริยา təkál ซึ่งเป็นกริยาแสดงอาการและการเปลี่ยนแปลงบอกให้ทราบว่า chún? อยู่ในลักษณะเช่นไร กล่าวคือ กริยานี้ทำให้ chún? ซึ่งเดิมอยู่ในสภาพไม่หักเปลี่ยนมาอยู่ในสภาพที่หัก และนามที่ตามหลังกริยาแสดงอาการและการเปลี่ยนแปลงสามารถตอบคำถามว่า "เกิดอะไรขึ้นกับนามนั้น" ได้ เช่น เกิดอะไรขึ้นกับ chún? ในประโยคว่า wéj təkál chún? คำตอบของคำถามนี้คือ chún? kál "ไม้หัก" แต่นามที่ตามหลังกริยาแสดงอาการไม่สามารถตอบคำถามนี้ได้

ในการแบ่งคำกริยาในภาษาผู้ยูกูที่กล่าวมาทั้งหมดได้ใช้เกณฑ์การแบ่งกริยาตามแนวการวิเคราะห์ของ เชฟคือ แบ่งกริยาเป็น กริยาแสดงสภาพ กริยาแสดงการเปลี่ยนแปลง กริยาแสดงอาการ กริยาแสดงอาการและการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ยังใช้เกณฑ์การตั้งคำถามในการทดสอบประเภทของคำกริยาด้วย

4.1.3 การติดตามแบบลอง เอ เคอร์ (Longacre 1976)

เหตุที่ต้องกล่าวถึงการก เพราะนามที่ปรากฏในตำแหน่งต่าง ๆ ของประโยค การิตจะแสดงอรรถลักษณะความหมายต่างกัน เมื่อปรากฏร่วมกับกริยาแสดงการิตชนิดต่าง ๆ ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะใช้การวิเคราะห์การกตามแบบของลอง เอ เคอร์ เพราะลอง เอ เคอร์ใช้การแบ่งกริยาตามแบบ เชฟ เช่นเดียวกับในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ อาจกล่าวได้ว่าลอง เอ เคอร์ใช้การศึกษาการกตามแนวไวยากรณ์การกของฟิลล์มอร์ (Fillmore 1968; 1971) และ เชฟ (1970) เป็นหลัก กล่าวคือ ลอง เอ เคอร์ใช้การแบ่งการกตามฟิลล์มอร์และ เชฟ แต่ได้ดัดแปลงเพิ่มเติมความหมายของการกบางการก เช่น เพิ่มความหมายให้การก source, goal และ path มากกว่าที่ฟิลล์มอร์กำหนดไว้ และใช้คำเรียกการกของ เชฟแทนคำที่ฟิลล์มอร์ใช้ เช่น ใช้คำเรียก patient ตาม

เซฟแทนที่จะใช้ object ตามฟิลล์มอร์

การก 10 ประเภทของลอง เอเคอร์ มีดังนี้ คือ

1. Experiencer (E)
2. Patient (P)
3. Agent (A)
4. Range (R)
5. Measure (M)
6. Instrument
7. Locative (L)
8. Source (S)
9. Goal (G)
10. Path (P)



4.1.4 การกในภาษาผู้อรุที่เกี่ยวกับประโยคการก

ในการกำหนดการกในภาษาผู้อรุจะใช้หลักเกณฑ์ตามลำดับความสำคัญมากน้อย

ดังต่อไปนี้คือ

4.1.4.1 อาศัยคำจำกัดความ เรื่องการกของลอง เอเคอร์ เป็นหลัก

4.1.4.2 ใช้คำถามลักษณะต่าง ๆ เป็นเครื่องช่วยประกอบการตัดสินใจการก

ของนาม

4.1.4.3 ใช้บุพบทที่อยู่หน้านาม เป็น เครื่องประกอบการพิจารณา

4.1.4.4 ใช้การ เกิดร่วมของการก เครื่องก่อการกระทำ เป็น เครื่องประกอบ

การพิจารณา

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น ผู้เขียนได้กำหนดการกที่เกี่ยวกับประโยคการกใน

ภาษาฮุนกรีน 7 การก³ สำหรับการกที่ไม่เกี่ยวข้องกับประโยคการิตจะถือว่าอยู่นอกของเขตการ
วิจัย การกทั้ง 7⁴ มีดังนี้ คือ

1. ผู้มีประสบการณ์ (Experiencer)
2. ผู้ทรงหรือเปลี่ยนสภาพ (Patient)
3. ผู้ก่อการกระทำ (Agent)
4. เครื่องก่อการกระทำ (Instrument)
5. จุดเริ่มต้น (Source)
6. จุดหมาย (Goal)
7. ส่วนสมบูรณ์ (Range)

ต่อไปนี้จะกล่าวถึงการกแต่ละการกพร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบด้วย

4.1.4.1 ผู้มีประสบการณ์ (มป) ได้แก่ การกของสิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึกทั้งในด้าน
ร่างกายและจิตใจ ที่เรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือได้รับผลกระทบจากการกระทำของผู้ก่อการกระทำ
โดยที่นามนั้นไม่ได้เปลี่ยนสภาพหรือเคลื่อนที่ไป หรือที่รับรู้หรือสัมผัสสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยประสาทสัมผัส
ซึ่งแสดงโดยกริยา เช่น

ก. gchóon gkít

วิว ตกใจ

วิวตื่น

ข. kuənkúən ?ว้ว? cəđúm kúəj

เด็ก นี้ รั ภาษาไทย

เด็กคนนี้รู้ภาษาไทย

ค. wéj thúp gìn

ฉัน ตี เขา

ฉันตีเขา

³ คำจำกัดความการกที่ให้ไว้ข้างล่างนี้ใช้ตามลอง เอ เคอร์ (1976)

⁴ ชื่อและตัวอย่างของการกที่เป็นภาษาไทย (ยกเว้น เครื่องก่อการกระทำและส่วนสมบูรณ์)
ใช้ตาม เพ็ญแข วงษ์ศิริ ซึ่งปรากฏในวิทยานิพนธ์ปริญญาโทฉบับคิด เรื่อง "คำกริยากรรมในภาษา
ไทย: การศึกษาและการจำแนกตามแนวไวยากรณ์การก" จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2525 (27-9)

ในการทดสอบว่านามนั้นคือผู้มีประสบการณ์หรือไม่นั้น เราจะตั้งคำถามว่านามนั้น "รู้สึกอย่างไร" หรือ "รู้อะไร" หรือ "ถูกผู้ก่อการกระทำกระทำอะไร" จะเห็นได้ว่านามที่ขีดเส้นใต้ในตัวอย่าง ก. - ค. สามารถตอบคำถามทั้ง 3 คำถามได้ตามลำดับ

4.1.4.2 ผู้ทรงหรือเปลี่ยนสภาพ (สภ) ได้แก่ การกของผู้หรือสิ่งที่ทรงสภาพทรงลักษณะ ทรงคุณสมบัติ อยู่ในสถานที่ซึ่งแสดงโดยกริยา หรือผู้หรือสิ่งที่เปลี่ยนแปลงสภาพหรือมีการเคลื่อนย้ายซึ่งแสดงโดยกริยา เช่น

ก. lohúut ʔóóʔ tərŋóóʔ

หญิงสาว นี้ ชยัน

หญิงสาวคนนี้ชยัน

ข. kúək ɲcǐəm chríh nàŋ mpúəj

ลูก นก หล่น จาก รัง

ลูกนกหล่นลงมาจากรัง

ค. póóŋ páh ʔúəj

พี่ชาย ผ่า ฟัน

พี่ชายผ่าฟัน

เราอาจทดสอบว่านามนั้น คือผู้ทรงหรือ เปลี่ยนสภาพหรือไม่โดยการตั้งคำถามว่านามนั้น " เป็นอย่างไร" หรือนามนั้น " เป็นอะไรไป" ประโยค ก. สามารถตอบคำถามแรกได้ ประโยค ข. เป็นคำตอบของคำถามที่สองได้ ประโยค ค. นั้นก็เป็นคำตอบของคำถามแรกได้ เพราะกริยา páh ผ่าความหมายว่ากรรมของกริยานี้มีสภาพเป็นเช่นไร นั่นคือ กรรมจะอยู่ในสภาพเป็นขึ้นเป็นซึก และเราสามารถถามว่า ʔúəj เป็นอย่างไรได้

4.1.4.3 ผู้ก่อการกระทำ (กก) ได้แก่ การกของสิ่งที่มีชีวิตซึ่งเป็นผู้ก่อการกระทำที่แสดงโดยกริยานั้นโดยความตั้งใจ เช่น

ก. ɲcǐəm pháŋ

นก บิน

นกบิน

ข. jóóŋ khòh khəŋàm nèec

ยายแก่ นั้น ซัก ผ่า

ยายแก่คนนั้นซักผ้า

ค. péek táap ɲháar

ตา ซาน เสือ

ตาซาน เสือ

เราอาจทดสอบว่านามนั้นคือผู้ก่อการกระทำหรือไม่ โดยการตั้งคำถามว่านามนั้น "กำลังทำอะไร" นามที่ขีดเส้นใต้ในตัวอย่าง ก. - ค. ต่างก็สามารถตอบคำถามได้ นอกจากนี้ ยังบอกความตั้งใจทำอาการต่าง ๆ ข้างต้นได้ จึงถือว่านามนั้นเป็นผู้ก่อการกระทำ

4.1.4.4 เครื่องก่อการกระทำ (กก) ได้แก่ การกของสิ่งไม่มีชีวิตหรือส่วนต่าง ๆ ของร่างกายซึ่งผู้ก่อการกระทำใช้เพื่อให้ภาคแสดงสำเร็จผลซึ่งแสดงโดยกริยา หรือสิ่งมีชีวิตที่เป็นเครื่องกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพอารมณ์โดยไม่ตั้งใจซึ่งแสดงโดยกริยา หรือสิ่งไม่มีชีวิตที่เป็นเครื่องกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพอารมณ์ซึ่งแสดงโดยกริยา เช่น

ก. phàa? cháal chéŋ kú bún
 พ่อ เหลา ตอก ด้วย มีด
 พ่อเหลาตอกด้วยมีด

ข. wéj thùp cáw kú chúu?
 ฉัน ตี หลาน ด้วย ไม้
 ฉันตีหลานด้วยไม้

จะเห็นได้ว่า เครื่องก่อการกระทำจะมีพบที่ kú ปรากฏนำหน้า อย่างไรก็ตาม การกเครื่องก่อการกระทำอาจไม่มีพบที่ kú นำหน้าก็ได้ เช่นในประโยค

ค. màt-hmóh gín páa? kuənkúəŋ phíc
 หน้าตา เขา ทำ เด็ก ก้าว
 หน้าตาของเขาทำให้เด็กก้าว

ง. kuənkúəŋ phíc kəthwəŋ
 เด็ก ก้าว มีด
 เด็กก้าวความมีด

ในตัวอย่าง ค. gín ไม่ได้ตั้งใจทำหน้าตาของเขาให้ก้าว หน้าตาของเขาเป็นเช่นนั้นเอง และเมื่อ kuənkúəŋ เห็นแล้วก็ก้าว ในตัวอย่าง ง. kəthwəŋ ไม่สามารถทำอะไร kuənkúəŋ ได้แค่ kuənkúəŋ มีความก้าว kəthwəŋ เอง ด้วยเหตุนี้จึงถือว่า màt-hmóh gín และ kəthwəŋ เป็นการกเครื่องก่อการกระทำ เหตุผลอีกประการหนึ่งที่ทำให้คำที่ขีดเส้นใต้ในประโยค ค. และ ง. เป็นการกเครื่องก่อการกระทำแทนที่จะเป็นผู้ก่อการกระทำก็เพราะ หลักเกณฑ์การเกิดร่วมของการกที่เรียกว่า เกณฑ์หนึ่งการกหนึ่งประโยค ซึ่งหมายความว่า ในประโยคเดี่ยวหนึ่ง ๆ การกประเภทต่าง ๆ จะปรากฏร่วมกันได้เพียงครั้งเดียว ดังนั้นเราจึงไม่สามารถเดิมนามที่เป็นเครื่องก่อการกระทำลงในประโยค ค. และ ง. ได้ กล่าวคือ จะไม่มีประโยคเช่น

* *màt-hmóh gín páo? kuənkúən phíc kú búun kú chúu?* ในภาษาจีน
 หน้าตา เขา ทำ เด็ก ก้าว ด้วย มีด ด้วย ไม้
 หน้าตาของเขาทำให้เด็กก้าวด้วยมีดด้วยไม้

4.1.4.5 จุดเริ่มต้น (จร) ได้แก่ การกของจุดเริ่มต้นของการกระทำซึ่งแสดงโดย
 กริยาหรือสถานที่เดิมก่อนการเคลื่อนย้ายซึ่งแสดงโดยกริยา หรือจุดเริ่มของสิ่งที่รับได้โดยประสาทสัมผัส

ซึ่งแสดงโดยกริยา เช่น ก. *wéj cǎw gə̀g kúoj*
 ฉ้น กลับ จาก ตลาด
 ฉ้นกลับจากตลาด

ข. *póuw kədáh ncíəm*
 พี่ชาย ดู นก
 พี่ชายดูนก

จุดเริ่มต้นจะมีบุพบทที่แสดงความหมายของการเคลื่อนย้ายจากจุดหนึ่งไปสู่อีกจุดหนึ่ง
 เช่น บุพบท *gə̀g* ซึ่งจะอยู่หน้านามเสมอ ดังตัวอย่างข้างต้น และ *ncíəm* ก็เป็นจุดเริ่มของการดู

4.1.4.6 จุดหมาย (จม) ได้แก่ การกของจุดสุดท้ายหรือที่หมายซึ่งการกระทำหรือ
 การเคลื่อนย้าย หรือที่หมายของอารมณ์ ความคิดที่มุ่งสู่สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่แสดงโดยกริยา เช่น

ก. *mèe? ?ár léc kúoj*
 แม่ ไป ถึง ตลาด
 แม่ไปตลาด

ข. *mèe? tréh kúə̀n*
 แม่ รัก ลูก
 แม่รักลูก

จุดหมายอาจจะมีบุพบทที่มีความหมายมุ่งไปสู่จุดสิ้นสุดของกริยา เช่น *léc*
 ในตัวอย่าง ก. หรืออาจไม่มีบุพบทนำเช่นในตัวอย่าง ข.

4.1.4.7 ส่วนสมบูรณ์ (สบ) ได้แก่ การกของนามที่เสริมให้ภาคแสดงสมบูรณ์ เช่น

ก. *lehúut hóom dáak*
 หญิงสาว อาบ น้ำ
 หญิงสาวอบน้ำ

ข. *péep ?ár khrǝp*
 ตา เดิน ป่า
 ตาเดินป่า

hóom และ *?ár* เป็นกริยาที่ไม่ได้ความสมบูรณ์ในตัวเอง จึงต้องมีส่วนสมบูรณ์ปรา-
 กฏด้วยเสมอ จะสังเกตได้ว่าส่วนสมบูรณ์จะไม่มีบุพบทนำเหมือนการกจุดเริ่มต้นและจุดหมายบางชนิด

เมื่อได้พิจารณาประเภทของกริยาและการกที่ เกี่ยวข้องกับประโยคการิตแล้ว ต่อไปจะกล่าวถึงลักษณะประโยคการิตในภาษาผู้ยูกูร

4.1.5 ลักษณะประโยคการิตในภาษาผู้ยูกูร

ดังได้กล่าวแล้วว่า ประโยคการิตหมายถึง ประโยคที่เป็นผลมาจากการเติมหน่วยคำหรือคำลงในประโยคแล้วทำให้มีความหมาย เป็นการิต เช่น

ก.	póovŋ	kəthəw	kúəŋ	ləhúut	gín	
	พี่ชาย	ทำหนี	ลูก	สาว	เขา	(พี่ชายพาลูกสาว เขาหนี)
ข.	ncíi?	páa?	cháəŋ	kəcét		
	น้อง	ทำ	ไก่	ตาย		

เมื่อได้พิจารณาโครงสร้างประโยคการิต ก. และ ข. จะสังเกตเห็นได้ว่าประโยคการิตทั้ง 2 มี โครงสร้างต่างกันคือ ประโยค ก. เป็นประโยคไม่ซับซ้อน ส่วนประโยค ข. เป็นประโยคซับซ้อน ดังนั้นประโยคการิตสามารถแบ่งออกได้ เป็น 2 ประเภทตามลักษณะโครงสร้างดังกล่าวข้างต้น

4.1.5.1 ประโยคการิตไม่ซับซ้อน

ประโยคการิตไม่ซับซ้อน หมายถึง ประโยคที่มีหน่วยประธาน หน่วยกริยาหลัก และหน่วยกรรม โดยมีหน่วยกริยาหลักที่ต้องมีหน่วยหน้าศัพท์การิตปรากฏร่วมด้วย เช่น

ก.	gín	təkál	chúu?	
	เขา	ทำหัก	ไม้	(เขาหักไม้)
กก		[+อาการ- เปลี่ยนแปลง]	สภ	

ข.	məe?	kətún	kúəŋ	nəŋ	dáak
	แม่	ทำขึ้น	ลูก	จาก	น้ำ
กก		[+อาการ- เปลี่ยนแปลง]	สภ		จร

(แม่เอาลูกขึ้นจากน้ำ)

ค.	lúu?	padfəŋ	kəmət	
	พี่สาว	ทำติด	ไฟ	(พี่สาวติดไฟ)
กก		[+อาการ- เปลี่ยนแปลง]	สภ	

- ประโยคการิตไม่ซับซ้อนดังกล่าวข้างต้นต้องการกริยาแสดงอาการและการเปลี่ยนแปลงที่มีหน่วยหน้าศัพท์ /tə-/ , /kə-/ , /pə-/ ปรากฏร่วมด้วยเสมอ กริยาดังกล่าวนี้เป็นกริยาการิตชนิดหนึ่ง กริยาการิตชนิดนี้ต้องการประธานที่เป็นมนุษย์ซึ่งมีการก ผู้ก่อการกระทำ นอกจากนี้กรรมของกริยาการิตจะมีการผู้ทรงหรือ เปลี่ยนสภาพ และ อาจมีการกจุดเริ่มต้น (ประโยค ข.) ปรากฏร่วมด้วยก็ได้ เราสามารถเขียนลักษณะของกริยาการิตชนิดนี้ซึ่งปรากฏในกรอบการก ดังต่อไปนี้

กริยาการิตที่แสดงด้วยหน่วยหน้าศัพท์ + [____ กก สก (จร)]

กรอบการกนี้แสดงว่า การกที่ต้องปรากฏร่วมกับกริยาประเภทนี้มีการกผู้ก่อการกระทำ การกผู้ทรงหรือ เปลี่ยนสภาพ และการกจุดเริ่มต้น

เครื่องหมาย + [____] เป็นเครื่องหมายล้อมรอบการกที่เกิดร่วมกับกริยา

ช่องว่าง ____ ในกรอบการกเป็นช่องว่างสำหรับกริยา หลังช่องว่างนี้จะมีการกอย่างน้อย 1 การก ถ้ามีมากกว่า 1 การก ลำดับจากซ้ายไปขวาของการกในกรอบการกนี้จะมีลำดับก่อนหลังตามลำดับการเลือกประธานดังนี้คือ Agentive(A) Experiencer(E) Instrumental(I) Objective(O) Source(S) Goal(G) (Cook 1971: 13; Fillmore 1968: 27) เช่นกรอบการกแบบ + [____ AS] มีการก 2 การก ลำดับของการกทั้งสองการกนี้จะเรียงจากซ้ายไปขวาตามลำดับก่อนหลังคือ A เป็นลำดับแรกและ S เป็นลำดับสุดท้าย สำหรับกรอบการกในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะใช้ตัวย่อแทนชื่อการก เช่น กก แทนการกผู้ก่อการกระทำ เป็นต้น และการกในกรอบการกบางการกเป็นการกที่จะปรากฏหรือไม่ปรากฏร่วมกับกริยาในโครงสร้างสีกก็ได้ การกชนิดนี้อยู่ในเครื่องหมาย () เช่น กรอบการกแบบ + [____ กก สก (จร)] มีการกที่ต้องปรากฏร่วมกับกริยา คือ กก สก และการกที่อาจปรากฏหรือไม่ก็ได้คือ จร

จากลักษณะของกริยาการิตข้างต้นทำให้สามารถเขียนโครงสร้างประโยคการิตได้ดังนี้

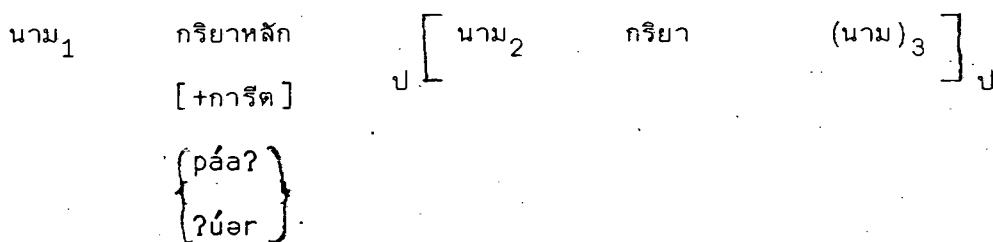
นาม	กริยาการิตที่แสดงด้วยหน่วยหน้าศัพท์	นาม	นาม
กก	[+ ____ กก สก (จร)]	สก	จร

4.1.5.2 ประโยคการิตซับซ้อน

ประโยคการิตซับซ้อน หมายถึง ประโยคการิตที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

ก. ลักษณะทางโครงสร้าง

ประโยคการิตซับซ้อนมีลักษณะทางโครงสร้างดังนี้คือ



ตามโครงสร้างข้างต้น ประโยคการิตซับซ้อนมีกริยาแสดงการิต páa? "ทำ" หรือ ?úer "ให้" เป็นกริยาหลักซึ่งต้องการอนุประโยคเป็นหน่วย เสริม อนุประโยคนี้ประกอบด้วย ประธาน กริยา และอาจมีหรือไม่มีหน่วยนามซึ่งทำหน้าที่ เป็นกรรมของกริยานี้ก็ได้

เครื่องหมาย \downarrow [] \downarrow เป็น เครื่องหมายแสดงว่าประโยคในวงเล็บแบบนี้ เป็นอนุประโยคปรากฏในประโยคใหญ่

เมื่อพิจารณาโครงสร้างประโยคการิตซับซ้อนแล้ว ต่อไปนี้เราจะพิจารณาการกของนาม ที่ปรากฏในโครงสร้างประโยคแบบนี้ และกริยาในอนุประโยค

ข. การกของนาม

นามที่ปรากฏในโครงสร้างประโยคแบบนี้จะมีการกดังนี้ คือ นามที่ทำหน้าที่ เป็นประธานของประโยคหลัก (นาม₁) ต้องการการกผู้ก่อการกระทำ หรือการกเครื่องก่อการกระทำ เท่านั้น ส่วนนามที่เป็นประธานในอนุประโยค (นาม₂) จะมีการกผู้ทรงหรือเปลี่ยนสภาพ หรือการกผู้มีประสบการณ์ ถ้านามที่อยู่หลังกริยาในอนุประโยค (นาม₃) ไม่ปรากฏ แต่ถ้า นาม₃ ปรากฏ นาม₂ จะมีการกผู้ก่อการกระทำ หรือการกผู้มีประสบการณ์ ส่วนนาม₃ จะมีการกผู้ทรงหรือเปลี่ยนสภาพ หรือการกผู้มีประสบการณ์ หรือการกอื่นที่เสริมให้กริยาสมบูรณ์

ค. กริยาในอนุประโยค

กริยาในอนุประโยค เป็นกริยาแสดงการเปลี่ยนแปลง ทั้งที่เดิม เป็นกริยาแสดง การเปลี่ยนแปลงและที่แปลงมาเป็นกริยานี้ กริยาแสดงอาการ และกริยาแสดงอาการและการเปลี่ยนแปลง

กริยาในประโยคหลักและกริยาในอนุประโยคจะ เป็นตัวกำหนดการปรากฏของนามในโครงสร้างประโยคการิต กล่าวคือ กริยาในประโยคหลัก เป็นตัวกำหนดการปรากฏของประเภทของกริยาในอนุประโยค และเป็นตัวกำหนดการกของนาม₁ ส่วนกริยาในอนุประโยคจะเป็นตัวกำหนดการกของนาม₂ และนาม₃ ถ้ามีนาม₃ ปรากฏ ข้อจำกัดดังกล่าวข้างต้นจะทำให้ได้โครงสร้างประโยค

การิตซ์ซ้อนแบบต่าง ๆ 3 แบบคือ แบบ ก. ข. และ ค. ซึ่งจะอธิบายโดยละเอียดเป็นลำดับไป
ดังต่อไปนี้ คือ

โครงสร้างประโยคการิตซ์แบบ ก.

นาม ₁	กริยาหลัก	นาม ₂	กริยา
+กก	páa?	[+สก +มป]	[+ เปลี่ยนแปลง + _____ สก + _____ มป]

ตามโครงสร้างดังกล่าวข้างต้น เราจะได้ประโยคการิตซ์ซ้อนลักษณะต่าง ๆ คือ

	ก.1 กก	páa?	สก	กริยาแสดงการ เปลี่ยนแปลง
เช่น	ncíi?	páa?	thúuj	páak
	น้อง	ทำ	ชาม	แตก
	น้องทำชามแตก			
	ก.2 กก	páa?	มป	กริยาแสดงการ เปลี่ยนแปลง
เช่น	péek	páa?	júwng	króot
	ปู่	ทำ	ย่า	โกรธ
	ปู่ทำให้ย่าโกรธ			

นอกจากนี้ยังมีโครงสร้างประโยคการิตซ์อีก 2 แบบที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับโครงสร้าง
ดังกล่าวในแบบ ก. คือ

1. นาม₁ páa? นาม₂ ?úor déh กริยาแสดงการ เปลี่ยนแปลง
2. นาม₁ páa? นาม₂ ?úor กริยาแสดงการ เปลี่ยนแปลง

ตัวอย่างของโครงสร้างดังกล่าวนี้ เช่น

	1. นาม ₁	páa?	นาม ₂	?úor	déh	กริยาแสดงการ เปลี่ยนแปลง
เช่น	ncíi?	páa?	thúuj	?úor	déh	páak
	กก		สก			
	น้อง	ทำ	ชาม	ให้	มัน	แตก
	น้องทำชามแตก					
	2. นาม ₁	páa?	นาม ₂	?úor	กริยาแสดงการ เปลี่ยนแปลง	
เช่น	ncíi?	páa?	thúuj	?úor	páak	
	น้อง	ทำ	ชาม	ให้	แตก	
	น้องทำชามแตก					

เมื่อรวมโครงสร้าง 2 โครงสร้างนี้กับโครงสร้างที่กล่าวมาข้างต้น คือ

ก.1 นาม₁ páa? นาม₂ กริยาแสดงการเปลี่ยนแปลง
 เช่น กคี่? páa? thúnj páak
 กก สก
 น้อง ทำ ชาม แดก
 น้องทำชามแดก

แล้วจะเห็นว่า ?úor déh ไม่จำเป็นต้องเกิดก็ได้ páa? สามารถเกิดเดี่ยวได้และไม่ทำให้ความหมายของประโยคเปลี่ยนไป ดังนั้น เราสามารถเขียนโครงสร้างรวมได้ดังนี้

โครงสร้างประโยคการิตซับซ้อน 1:

นาม₁ páa? นาม₂ (?úor(déh)) กริยา
 กก

ในเครื่องหมาย () แสดงว่า ส่วนนี้ของประโยคจะเกิดหรือไม่เกิดร่วมกับโครงสร้างนี้ก็ได้อีก และการที่มีเครื่องหมาย () ซ้อนอยู่ข้างในอีกวงเล็บหนึ่งแสดงว่า ?úor เกิดได้โดยไม่มี déh ปรากฏ แต่ถ้า déh ปรากฏ ?úor ต้องปรากฏด้วย กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ déh เกิดเดี่ยวไม่ได้ในขณะที่ ?úor เกิดเดี่ยวได้

ถ้าพิจารณาการกของคำนามที่ปรากฏในโครงสร้างประโยคการิตซับซ้อน 1 แล้ว จะได้รูปประโยครวม 6 แบบ ดังนี้

ก.1 กก páa? สก ?úor déh กริยาแสดงการเปลี่ยนแปลง
 ก.2 กก páa? สก ?úor กริยาแสดงการเปลี่ยนแปลง
 ก.3 กก páa? สก กริยาแสดงการเปลี่ยนแปลง
 ข.1 กก páa? มป ?úor déh กริยาแสดงการเปลี่ยนแปลง
 ข.2 กก páa? มป ?úor กริยาแสดงการเปลี่ยนแปลง
 ข.3 กก páa? มป กริยาแสดงการเปลี่ยนแปลง

เราอาจสรุปลักษณะของการกของประธานในประโยคหลักและประเภทของกริยาซึ่งเป็นตัวกำหนดการกของประธานของอนุประโยคในประโยคทั้ง ประโยคข้างต้นนี้ได้ดังตารางในหน้า

นาม ₁ กก	กริยาหลัก	นาม ₂		? úor déh	กริยา	
		สภ	/ ⁶ มป		[+ป ⁵ / +ป + สภ]	[+ป + มป]
✓	páa?	✓	✓	(✓)	✓	✓

จากตารางข้างต้น จะเห็นว่า นาม₁ ซึ่งเป็นประธานของประโยคหลักที่ปรากฏร่วมกับกริยาหลัก páa? มีการกผู้ก่อการกระทำ และนาม₂ ซึ่งเป็นประธานในอนุประโยคจะมีการกผู้ทรงหรือเปลี่ยนสภาพ หรือการกผู้มีประสบการณ์ ส่วนกริยาในอนุประโยค เป็นกริยาแสดงการเปลี่ยนแปลงเสมอ

โครงสร้างประโยคกริยแบบ ข.

นาม ₁	กริยาหลัก	นาม ₂	กริยา	นาม ₃
[+คก]		$\left[\begin{array}{l} +\text{สภ} \\ +\text{มป} \\ +\text{กก} \end{array} \right]$	$\left[\begin{array}{l} +\text{เปลี่ยนแปลง} \\ (+ \text{ } \text{สภ}) \\ (+ \text{ } \text{มป}) \end{array} \right]$	$\left[\begin{array}{l} +\text{สภ} \\ \pm\text{จย} \end{array} \right]$
			$\left[\begin{array}{l} +\text{อาการ} \\ + \text{ } \text{กก} \end{array} \right]$	
			$\left[\begin{array}{l} +\text{อาการ-เปลี่ยนแปลง} \\ + \text{ } \text{กก สภ} \end{array} \right]$	

ตามโครงสร้างข้างต้น เราจะได้ประโยคกริยซับซ้อนลักษณะต่าง ๆ คือ

ข.1 คก páa? สภ กริยาแสดงการเปลี่ยนแปลง
 เช่น háj páa? namkhéng laj làaj
 แดด ทำ น้ำแข็ง ละลาย
 แดดทำให้น้ำแข็งละลาย

ข.2 คก páa? มป กริยาแสดงการเปลี่ยนแปลง

⁵ ป คือ กริยาแสดงการเปลี่ยนแปลง

⁶ เครื่องหมาย / หมายความว่า หรือ

เช่น lỏop pỏỏa? pỏỏỏng chỏỏng ncỏỏi?
 โลก ทำ พี่ชาย เกลียด น่อง
 ความโลกทำให้พี่ชาย เกลียดน่อง

ข.3 คก pỏỏỏa? กก กริยาแสดงอาการ จม

เช่น rỏỏt pỏỏỏa? pỏỏỏng kỏỏỏỏt dỏỏỏk
 รถ ทำ ปู่ กระโดด น้ำ
 รถทำให้ปู่กระโดดน้ำ

ข.4 คก pỏỏỏa? กก กริยาแสดงอาการและการเปลี่ยนแปลง สก

เช่น krỏỏỏt pỏỏỏa? mỏỏỏm kỏỏỏỏt kỏỏỏn
 โกรธ ทำ อา ข่า เขา
 ความโกรธทำให้อาข่า เขา

จะเห็นได้ว่า โครงสร้างประโยคการิตแบบ ข. ก็เหมือนกับโครงสร้างประโยคการิตแบบ ก. แต่ประธานของประโยคหลักของแบบ ก. มีการกผู้ก่อการกระทำ ส่วนประธานของประโยคหลักแบบ ข. มีการกเครื่องก่อการกระทำ และกริยาในอนุประโยคของประโยคแบบ ก.จะเป็นกริยาแสดงการเปลี่ยนแปลงเพียงอย่างเดียว ในขณะที่กริยาในอนุประโยคของประโยคการิตแบบ ข. เป็นได้ทั้ง กริยาแสดงการเปลี่ยนแปลง แสดงอาการ หรือ แสดงอาการและการเปลี่ยนแปลง

ในทำนองเดียวกันยังมีโครงสร้างประโยคการิตอีก แบบที่มีลักษณะโครงสร้างคล้ายคลึงกับโครงสร้างแบบ ข. คือ

1. นาม₁ pỏỏỏa? นาม₂ ?ủỏỏr dỏỏỏh กริยาแสดงการ เปลี่ยนแปลง
 กริยาแสดงอาการ
 กริยาแสดงอาการและ
 การ เปลี่ยนแปลง

2. นาม₁ pỏỏỏa? นาม₂ ?ủỏỏr กริยาแสดงการ เปลี่ยนแปลง
 กริยาแสดงอาการ
 กริยาแสดงอาการและ
 การ เปลี่ยนแปลง

ตัวอย่างของโครงสร้างดังกล่าวนี้ เช่น

1. นาม₁ pỏỏỏa? นาม₂ ?ủỏỏr dỏỏỏh กริยาแสดงการ เปลี่ยนแปลง

เช่น hǎj páa? namkhéŋ ?úor déh lajlàaj
 แดด ทำ น้ำแข็ง ให้ มัช ละลาย
 แดดทำให้น้ำแข็งละลาย

1.1 นาม₁ páa? นาม₂ ?úor déh กริยาแสดงอาการ จม

เช่น ròt páa? péep ?úor déh kədóot dáak
 รถ ทำ ปู่ ให้ มัน กระโดด น้ำ
 รถทำให้อายุกระโดดน้ำ

1.2 นาม₁ páa? นาม₂ ?úor déh กริยาแสดงอาการและการเปลี่ยนแปลง

เช่น kədóot páa? màam ?úor déh kacét pìn
 โกรธ ทำ อา ให้ มัน ข่า เขา
 ความโกรธทำให้อาข่าเขา

2. นาม₁ páa? นาม₂ ?úor กริยาแสดงการเปลี่ยนแปลง

เช่น hǎj páa? namkhéŋ ?úor lajlàaj
 แดด ทำ น้ำแข็ง ให้ ละลาย
 แดดทำให้น้ำแข็งละลาย

2.1 นาม₁ páa? นาม₂ ?úor กริยาแสดงอาการ จม

เช่น ròt páa? péep ?úor kədóot dáak
 รถ ทำ ปู่ ให้ กระโดด น้ำ
 รถทำให้อายุกระโดดน้ำ

2.2 นาม₁ páa? นาม₂ ?úor กริยาแสดงอาการและการเปลี่ยนแปลง สก

เช่น króot páa? màam ?úor kacét pìn
 โกรธ ทำ อา ให้ ข่า เขา
 ความโกรธทำให้อาข่าเขา

เมื่อรวมโครงสร้าง โครงสร้างนี้กับโครงสร้างที่กล่าวมาข้างต้น คือ

ข.1 นาม₁ páa? นาม₂ กริยาแสดงการเปลี่ยนแปลง

เช่น hǎj páa? namkhéŋ lajlàaj
 แดด ทำ น้ำแข็ง ละลาย
 แดดทำให้น้ำแข็งละลาย

ข.3 นาม₁ páa? นาม₂ กริยาแสดงอาการ จม

เช่น ròt páa? péep kədóot dáak
 รถ ทำ ปู่ กระโดด น้ำ
 รถทำให้อายุกระโดดน้ำ

ข.4 นาม₁ páa? นาม₂ กริยาแสดงอาการและการเปลี่ยนแปลง สภ
 เช่น króot páa? màam kəcét kòk
 โกรธ ทำ อา ข่า เขา
 ความโกรธทำให้อาข่าเขา

จะสังเกตได้ว่า ?úor déh ไม่จำเป็นต้องปรากฏก็ได้ páa? สามารถปรากฏเดี่ยวได้โดยไม่ทำ
 ให้ความหมายของประโยคเปลี่ยน ดังนั้นเราสามารถเขียนโครงสร้างรวมได้ดังนี้

โครงสร้างประโยคการิตซ์บซัน 2 :

นาม₁ páa? นาม₂ (?úor(déh)) กริยา
 กก

ถ้าพิจารณาการกของคำนามที่ปรากฏในโครงสร้างประโยคการิตซ์บซัน 2 แล้ว จะได้
 รูปประโยครวม 12 แบบ ดังนี้

ก.1 กก	páa?	สภ	?úor déh	กริยาแสดงการเปลี่ยนแปลง
ก.2 กก	páa?	สภ	?úor	กริยาแสดงการเปลี่ยนแปลง
ก.3 กก	páa?	สภ		กริยาแสดงการเปลี่ยนแปลง
ข.1 กก	páa?	มป	?úor déh	กริยาแสดงการเปลี่ยนแปลง
ข.2 กก	páa?	มป	?úor	กริยาแสดงการเปลี่ยนแปลง
ข.3 กก	páa?	มป		กริยาแสดงการเปลี่ยนแปลง
ค.1 กก	páa?	กก	?úor déh	กริยาแสดงอาการ
ค.2 กก	páa?	กก	?úor	กริยาแสดงอาการ
ค.3 กก	páa?	กก		กริยาแสดงอาการ
ง.1 กก	páa?	กก	?úor déh	กริยาแสดงอาการและการเปลี่ยนแปลง
ง.2 กก	páa?	กก	?úor	กริยาแสดงอาการและการเปลี่ยนแปลง
ง.3 กก	páa?	กก		กริยาแสดงอาการและการเปลี่ยนแปลง

เราอาจสรุปลักษณะของการกของประธานของประโยคหลักและประเภทของกริยาซึ่งเป็น
 ตัวกำหนดการกของประธานของอนุประโยคในประโยคทั้ง 12 ประโยคข้างต้นนี้ ดังตารางต่อไปนี้

นาม ₁ ลก	กริยาหลัก	นาม ₂			?úor déh	กริยา			
		สก	มป	กก		[+ป + สก]	[+ป + มป]	[+อ ⁷ + กก]	[+อป ⁸ + กก สก]
✓	páa?	✓	✓	✓	(✓)	✓	✓	✓	✓

จากตารางข้างต้น นาม₁ ซึ่งเป็นประธานของประโยคหลักที่ปรากฏร่วมกับกริยาหลัก páa? มีการกเครื่องก่อกำกระทำ และนาม₂ ซึ่งเป็นประธานในอนุประโยคจะมีการกผู้ทรงหรือเปลี่ยนสภาพ หรือการกผู้มีประสบการณ์ หรือการกผู้ก่อกำกระทำ ส่วนกริยาในอนุประโยค ถ้าเป็นกริยาแสดงการเปลี่ยนแปลง ประธานของอนุประโยคจะมีการกผู้ทรงหรือเปลี่ยนสภาพ หรือการกผู้มีประสบการณ์ ถ้าเป็นกริยาแสดงอาการ หรือกริยาแสดงอาการและการเปลี่ยนแปลง ประธานของกริยาเหล่านี้จะมีการกผู้ก่อกำกระทำ และกรรมของกริยาแสดงอาการและการเปลี่ยนแปลง จะมีการกผู้ทรงหรือเปลี่ยนสภาพ

จะเห็นได้ว่า โครงสร้างประโยคการิตซับซ้อน 2 เหมือนโครงสร้างประโยคการิตซับซ้อน 1 แต่ประธานของประโยคการิตซับซ้อน 2 มีการกเครื่องก่อกำกระทำ ส่วนประธานของประโยคการิตซับซ้อน 1 มีการกผู้ก่อกำกระทำ ดังนั้นเราอาจเขียนโครงสร้างรวมได้ ดังนี้

โครงสร้างประโยคการิตซับซ้อนชนิด páa? :

นาม₁ páa? นาม₂ (?úor(déh)) กริยา
 กก
 กก

โครงสร้างประโยคการิตแบบ ค.

นาม ₁	กริยาหลัก	นาม ₂	กริยา	นาม ₃
[+กก]	?úor	{+กก} {+มป}	[+อาการ {+ _____ กก} {+ _____ มป}] [อาการ-เปลี่ยนแปลง + _____ กก สก]	[+สก] ±คก ±มป ±จร

ตามโครงสร้างดังกล่าว เราจะได้ประโยคกริตซับซ้อนลักษณะต่าง ๆ คือ

ค.1	กก	ผู้อร	กก	กริยาแสดงอาการ	คก
เช่น	póvɔŋ	ผู้อร	chúr	pecpéc	petáa?
	พี่ชาย	ให้	หมา	กระดิก	หาง
	พี่ชายให้หมากระดิกหาง				

ค.2	กก	ผู้อร	กก	กริยาแสดงอาการ	มป
เช่น	mèe?	ผู้อร	póvɔŋ	thúp	ncíi?
	แม่	ให้	พี่ชาย	ตี	น้อง
	แม่ให้พี่ชายตีน้อง				

ค.3	กก	ผู้อร	มป	กริยาแสดงอาการ	จร
เช่น	mèe?	ผู้อร	ncíi?	thəmòo?	rerèe
	แม่	ให้	น้อง	ฟัง	กระแจะ
	แม่ให้น้องฟังกระแจะ				

ค.4	กก	ผู้อร	กก	กริยาแสดงอาการและการเปลี่ยนแปลง	สก
เช่น	mèe?	ผู้อร	lòu?	kráaj	híi?
	แม่	ให้	พี่สาว	กวาด	เรือน
	แม่ให้พี่สาวกวาดบ้าน				

นาม₁ ซึ่งเป็นประธานของกริยาหลักของโครงสร้างข้างต้นมีการผู้ก่อการกระทำเท่านั้น และนาม₂ ซึ่งเป็นประธานในอนุประโยคจะมีการผู้ก่อการกระทำ หรือการผู้มีประสบการณ์ กริยาในอนุประโยคจะเป็นกริยาแสดงอาการ หรือกริยาแสดงอาการและการเปลี่ยนแปลง ถ้าเป็นกริยาแสดงอาการ ประธานของกริยานี้จะมีการผู้ก่อการกระทำ หรือการผู้มีประสบการณ์ ถ้าเป็นกริยาแสดงอาการและการเปลี่ยนแปลง จะมีการผู้ก่อการกระทำเท่านั้น

โครงสร้างประโยคกริตแบบ ค. นี้มีโครงสร้างต่างไปจากโครงสร้างประโยคกริตแบบอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้ว ดังนั้นเราสามารถเขียนโครงสร้างประโยคกริตได้อีกแบบหนึ่ง คือ

โครงสร้างประโยคกริตซับซ้อนชนิด ผู้อร :

นาม ₁	ผู้อร	นาม ₂	กริยา
กก			

7 อ หมายถึง กริยาแสดงอาการ

8 อป หมายถึง กริยาแสดงอาการและการเปลี่ยนแปลง

ถ้าพิจารณาการกของนามที่ปรากฏในโครงสร้างประโยคการิตซับซ้อนชนิด ?น้อ แล้ว จะได้รูปประโยครวม 3 แบบ ดังนี้

- ก. กก ?น้อ กก กริยาแสดงอาการ
- ข. กก ?น้อ มป กริยาแสดงอาการ
- ค. กก ?น้อ กก กริยาแสดงอาการและการเปลี่ยนแปลง

เราอาจสรุปลักษณะของการกของประธานของประโยคหลักและประเภทของกริยาซึ่งเป็นตัวกำหนดการกของประธานในประโยคทั้ง 3 ประโยคข้างต้น ได้ดังตารางต่อไปนี้

นาม ₁ กก	กริยาหลัก	นาม ₂		กริยา		
		กก	มป	[+อ + กก]	[+อ + มป]	[+อป + กก สก]
✓	?น้อ	✓	✓	✓	✓	✓

จากตารางข้างต้น นาม₁ ซึ่งเป็นประธานของประโยคหลักที่ปรากฏร่วมกับกริยาหลัก ?น้อ มีการกผู้ก่อการกระทำ และนาม₂ ซึ่งเป็นประธานของอนุประโยคจะมีการกผู้ก่อการกระทำ หรือการกผู้มีประสบการณ์ กริยาในอนุประโยคถ้าเป็นกริยาแสดงอาการ ประธานของกริยานี้จะมีการกผู้ก่อการกระทำ หรือการกผู้มีประสบการณ์ ถ้าเป็นกริยาแสดงอาการและการเปลี่ยนแปลง ประธานของกริยานี้จะมีการกผู้ก่อการกระทำ

4.2 สรุปประเภทของประโยคการิตซับซ้อน

อาจสรุปได้ว่า ลักษณะประโยคการิตซับซ้อนแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ตามกริยาแสดงการิต คือ

1. ประโยคการิตซับซ้อนที่กริยาแสดงการิต póa? "ทำ" เป็นกริยาหลัก ประโยคการิตแบบนี้แบ่งเป็น 18 แบบ (จากโครงสร้างประโยคการิตซับซ้อน 1 6 ชนิด และจากโครงสร้างประโยคการิตซับซ้อน 2 12 ชนิด) ตามการปรากฏของการกของนามที่เป็นประธานของประโยคหลัก ประธานของกริยาในอนุประโยค และตามประเภทของกริยาในอนุประโยค เราอาจสรุปชนิดต่าง ๆ ของประโยคการิตซับซ้อน póa? ได้ดังนี้

นาม ₁	กริยาหลัก	นาม ₂	กริยา
{ กก } { กก }	páa?	{ สภ } { มป } { กก }	(?úor(dé h))
			{ กริยาแสดงอาการเปลี่ยนแปลง + _____ สภ + _____ มป กริยาแสดงอาการ + _____ กก + _____ มป กริยาแสดงอาการและ การเปลี่ยนแปลง + _____ กก สภ }

2. ประโยคการิตซับซ้อนที่กริยาแสดงการิต ?úor "ให้" เป็นกริยาหลัก แบ่งเป็น 2 แบบย่อยตามประเภทของกริยาในอนุประโยค เราอาจสรุปชนิดย่อยของประโยคการิตซับซ้อน ?úor ได้ดังนี้

นาม ₁	กริยาหลัก	นาม ₂	กริยา
กก	?úor	{ กก } { มป }	{ กริยาแสดงอาการ กก мп กริยาแสดงอาการและ การเปลี่ยนแปลง กก สภ }

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย